

Voda - kohoutková nebo balená?

Polemika o tom, zda je vodovodní voda vhodná k trvalému pití nebo zda je pro zdraví prospěšnější použít k pití balenou vodu je stále aktuální.

Nutno rozlišovat jednotlivé druhy balené vody: pitnou vodu (získávanou z vodovodního řádu a následně balenou) nebo vodu z podzemních zdrojů, tj. vodu pramenitou, minerální a kojeneckou. Balené vody se liší se nejen způsobem využití, ale i legislativními požadavky.

Čemu věřit? Zkusíme pominout jak vodárenské loby, tak loby výrobců balených vod a vyjdeme z platné legislativy.

Legislativní požadavky na vodovodní vodu jsou stanoveny zákonem na ochranu veřejného zdraví. Zákon definuje pitnou vodu jako vodu k pití, na rozdíl od podzemní vody, kterou předpis definuje jako vodu určenou k trvalému pití. Zároveň však zákon na ochranu veřejného zdraví umožňuje hygienikovi udělit povolení užití vody, která nespĺňuje požadované limity. Povolení hygienik může vydat za předpokladu, že zásobování vodou nelze zajistit jinak a že po určenou přechodnou dobu nebude ohroženo zdraví. Zásadní využití vodovodní vody je tedy při ochraně veřejného zdraví, tedy především k ochraně před epidemiemi nebo hromadnými otravami (myjeme se, pereme, splachujeme atd.).

Pitná voda z veřejného vodovodu se vyrábí ze surové vody, která je u nás dodávaná zčásti z povrchových zdrojů a z části ze smíšených, tj. zdroje pitné vody jsou více než z poloviny vystavené vlivům vnějšího prostředí. Surová voda je složitými technologickými procesy chemicky i fyzikálně upravovaná, včetně chlorování. Zajímavé je, že vyhláška připouští nedodržení limitů při výrobě nebo ve vodovodu u nás doma, např. za předpokladu, že je možné prokázat, že nedodržení limitů je způsobeno domovním rozvodným systémem nebo jeho údržbou. Tzn., máme-li špatné nebo neudržované domovní potrubí, může nám téci voda, jejíž jakost vodárny negarantují. Nevýhodou pitné vody z vodovodu je i to, že si jí nemůžeme vybrat a jen málokdy víme o její kvalitě, tvrdosti tak, abychom jí klidně mohli dávat kojencům, popř. v ní prát nebo mýt citlivou pokožku.

Legislativní požadavky na balenou vodu jsou stanoveny zákonem o potravinách a jeho prováděcími předpisy. Bohužel mezi balené vody byla legislativou zařazena i **balená pitná voda**, což někdy spotřebitele mate - v domnění, že si kupují kvalitní podzemní vodu. Tedy i pitnou vodu lze také zabalit do spotřebitelských obalů, tato voda však nemá přednosti podzemní vody a nijak se vlastně neliší od doma vyrobeného sifonu. V prodejně je pak samozřejmě levnější než podzemní vody. Ale informace na etiketě je dostatečná a spotřebitel se etikety musí naučit číst a vybrat si.

Balená podzemní voda jakákoli tj. pramenitá voda, minerálka i kojenecká voda je potravina, a jak již z definice vyhlášky vyplývá, citují „balená pramenitá, popř. kojenecká voda, je vybraný druh kvalitní vody z podzemního zdroje, určený pro přípravu stravy i nápojů kojenců a k trvalému požívání dětmi i dospělými. Její zdravotní i jakostní požadavky jsou regulovány zákonem o potravinách a jeho prováděcími předpisy“. Tzn., že tato potravina musí splňovat nejen požadavky na zdravotní nezávadnost a jakost, musí mít svoji definovanou biologickou hodnotu jako každá jiná potravina a tzn., že musí obsahovat i látky zdraví prospěšné, které podporují udržení zdraví a vyvážený metabolismus. K výrobě balené podzemní vody může být použit pouze zdroj, který dává dlouhodobou záruku její stability a je chráněn před znečištěním. K úpravě vody nelze použít chemické prostředky, pouze kojenecká voda může být ozářena UV paprsky. Takže balená pramenitá, minerální a kojenecká voda nemůže obsahovat vedlejší produkty chlorace i se všemi dopady pro zdraví.

Balená přírodní minerální voda může být pouze získána ze zdroje přírodní minerální vody, o kterém bylo vydáno osvědčení pověřeným orgánem, v ČR je to Český inspektorát lázní zříděl MZ.

Balená voda musí být i dopravena ke spotřebiteli ve zdravotně nezávadném obale s nezávadným uzávěrem, musí být podle požadavků zákona patřičně označena, při výrobě musí mít zaveden systém HACCP a dodržovat správnou výrobní praxi, musí mít mj. i uvedeno jak zacházet a použitým obalem, jak potravinu

skladovat, do které doby je nutné ji spotřebovat, popř. jestli je určena pro určité skupiny obyvatel, tj. údaji za které přebírá výrobce záruku, a které si také kontroluje v požadovaných intervalech podle předpisu, jak ve svých laboratořích, tak i nezávislých akreditovaných laboratořích. Zákon ani prováděcí vyhlášky nepřipouští výjimky z požadavků předpisů na potraviny, připouští pouze doprodej potravin s prošlými dobami trvanlivosti, ovšem za předpokladu dodržení zdravotní nezávadnosti, doplněnou o informaci spotřebitele a s oddělením prodeje.

Limity nežádoucích látek jsou stanoveny pro podzemní pramenitou a kojeneckou několikanásobně přísnější než pro vodu z vodovodu, byly totiž stanoveny tak, aby tuto vodu mohly celý život pít děti i zvláště citlivé skupiny obyvatelstva a v žádném případě nemohlo dojít k poškození zdraví ani u dětí ani u např. nemocných nebo starých lidí.

Je sice pravda, že limity jsou i pro pitnou vodu z vodovodu stanoveny tak, aby při pití, nedošlo k ohrožení veřejného zdraví, limity škodlivých látek jsou vypočteny tak, aby člověk vážící 64 kg mohl tuto vodu pít celý život. Pitím podzemní vody však dostává spotřebitel těchto škodlivých látek podstatně méně. To je samozřejmě v naší civilizaci se značně znečištěným prostředím žádoucí, protože musíme myslet i na to, že škodlivé látky by v nepatrných množstvích nejen pijeme, jíme v potravinách, ale i dýcháme a absorbujeme je i kůží.

Dá se tedy konstatovat, že vodovodní pitná voda je našim dobrým standardem, zatímco balená podzemní voda je nadstandard, který si můžeme vybrat a také zaplatit s rozdílem, tak jako u jiných potravin (šunka standard - versus dobrá šunka od kosti). Nabídka nápojů je variabilní a každý spotřebitel si může sehnat informace a zcela vědomě si vybrat podle chuti, zdraví, peněz, dostupnosti atd.

SČS, zdroj informace (3. 8. 2013) MUDr. Jana Foltinová, hygienik a v letech 1990- 2000 ředitelka odboru hygieny MZ a zástupkyně hlavního hygienika